

Temat: Sejm Wielki i Konstytucja 3 maja.

1. W latach 1788-92 w Warszawie obradował sejm, który podjął największą w XVIII wieku próbę reform Rzeczypospolitej.

1788-1792 – obrady Sejmu Wielkiego (Czteroletniego)

20 października 1788 – uchwalenie zwiększenia liczby stałego wojska do 100 tys. żołnierzy

19 stycznia 1789 – zniesienie Rady Nieustającej

2 grudnia 1789 – czarna procesja w Warszawie

26 marca 1790 – uchwalenie ustawy skarbowej (zwanej ofiarą dziesiątego grosza)

24 marca 1791 – uchwalenie prawa o sejmikach

18 kwietnia 1791 – uchwalenie prawa o miastach

3 maja 1791 – uchwalenie Konstytucji

Zródło: <https://www.google.com/search?q=Sejm+Wielki++Konstytucja+3+maja.&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiTobDHI9nnAhU1i8MKHY09ARQ>

Kazimierz Wojniakowski, Uchwalenie Konstytucji, 1806, Muzeum Narodowe w Warszawie

KALENDARIUM

Sejm Czteroletni zwany Sejmem Wielkim dawał nadzieję na zmiany w Rzeczypospolitej, miał przywrócić suwerenność i przyspieszyć reformy gospodarcze kraju.

Sejm był **skonfederowany**, czyli decydował większością głosów (**bez liberum veto**).

Po dwóch latach do sejmu dołączył drugi komplet posłów (stąd nazwa „czteroletni”).

Marszałkiem sejmu był **Stanisław Małachowski**.

Źródło: [https://www.google.com/search?q=Sala+Senatorska+Zamku+Kr%C3%B3lewskiego+w+Warszawie+\(miejsce+uchwalenia+Konstytucji+3+maja\)&tbn=isch&](https://www.google.com/search?q=Sala+Senatorska+Zamku+Kr%C3%B3lewskiego+w+Warszawie+(miejsce+uchwalenia+Konstytucji+3+maja)&tbn=isch&)

Sala Senatorska Zamku Królewskiego w Warszawie (miejsce uchwalenia Konstytucji 3 maja)

NAJWAŻNIEJSZE POSTANOWIENIA SEJMU WIELKIEGO:

- zwiększenie armii do 100.000 żołnierzy (nie zostało to zrealizowane)
- nowe „Prawo o sejmikach” (m.in. pozbawienie szlachty-gołoty prawa głosu)
- nowe prawo o miastach królewskich (m.in. prawo mieszczan do nietykalności osobistej, zakupu ziemi i otrzymywania urzędów)

3. Sejm Wielki uchwalili konstytucję wtedy, gdy na sali nieobecni byli posłowie sprzeciwiający się wprowadzeniu ustawy, większość nie wróciła do stolicy po świętach wielkanocnych.

NAJWAŻNIEJSZE POSTANOWIENIA KONSTYTUCJI 3 MAJA:

- Polska monarchią konstytucyjną z trójpodziałem władz
- monarchia dziedziczna (po Stanisławie Augustie Poniatowskim – dynastia Wettinów),
- zniesienie liberum veto (uchwały podejmowane większością głosów),

- posłowie reprezentantami całego narodu,
 - sejm „stale gotowy” (zwoływany w razie potrzeby) zamiast co dwuletniej sesji,
 - pozbawienie praw wyborczych szlachty-gołoty,
 - wprowadzenie przedstawicieli mieszczan do sejmu (ale tylko z głosem doradczym),
 - powołanie rządu – Straży Praw z królem na czele,
 - zagwarantowanie tolerancji religijnej (katolicyzm pozostał religią panującą),
 - zagwarantowanie opieki państwowej dla chłopów (ale bez konkretnych zmian)
 - obowiązek korekty konstytucji co 25 lat
- Rzeczpospolita stawała się **państwem unitarnym (jednolitym) zamiast unią.**

4. Konstytucja 3 maja to druga konstytucja na świecie (po USA), a pierwsza w Europie.

5. Dnia 27 kwietnia 1792 roku w Petersburgu podpisano akt konfederacji przeciw konstytucji, ogłoszono go w Targowicy – miasteczku na Ukrainie.

KONFEDERACJA TARGOWICKA

Następstwa:

- wojna polsko -rosyjska w obronie konstytucji (początkowe sukcesy – bitwa pod Zieleńcami po której ustanowiono **order Virtuti Militari**)
- przystąpienie króla do targowiczian – wstrzymanie walk, zwycięstwo Rosji

Fragment obrazu "Wieszanie zdrajców (in effigie)" aut. Jean Pierre Norblin de la Gourdaine fot. wikipedia

– **1793 – II rozbiór dokonany przez Rosję i Prusy** (zaskoczenie nawet dla targowiczán): w Rzeczypospolitej zostało ok. 200 tys. km² i ok. 4 mln ludności, czyli niecałe 30% terytorium i ludności sprzed rozbiórów

– sejm grodzieński – przywrócenie ustroju sprzed Sejmu Czteroletniego (ale bez liberum veto)

Słowo "targowica" jest w języku polskim synonimem najcięższej zdrady narodu i państwa. Przywódcy konfederacji targowickiej dążyli do podziału państwa na samodzielne prowincje i nie zamierzali poddać się prawom ustanowionym przez Konstytucję 3 Maja.

6. II Rozbiór Rzeczypospolitej 1793 r. wzięły w nim udział Rosja i Prusy.

W rozbiórce nie brała udziału Austria zajęta wojną z Francją.

